

УДК 332.2

**ПИТАННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ**

О.В. Лазарєва, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри управління земельними ресурсами, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв

Актуальність досліджуваної теми зумовлена нагальною необхідністю підвищення рівня кадрового забезпечення в системі управління земельними ресурсами, вивченням їх фахової компетентності, професіоналізму та ефективної роботи. Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні аспекти кадрового забезпечення в системі управління земельними ресурсами. Метою дослідження є розвиток теоретико-методологічних основ кадрового забезпечення в системі управління земельними ресурсами та розробка заходів щодо формування кадрового потенціалу для землевпорядного виробництва. Базовими принципами дослідження виступають абстрактно-логічний, аналізу і синтезу, методи аналогії та узагальнення. Наукова значущість роботи полягає в тому, що необхідність врахування набутих вмій та навичок при формуванні кадрового потенціалу в системі управління земельними ресурсами дозволить впевнено інтегруватися у нову систему економічних відносин суспільства. Як висновок, наголошується, що для підвищення рівня підготовки фахівців із землевпорядкування наук мають бути створені належні умови для активізації належного навчального процесу, що сприятиме удосконаленню кадрового забезпечення державних місцевих органів земельних ресурсів, створить умови для підвищення ефективності державного управління в сфері землекористування.

Ключові слова: кадрове забезпечення, управління земельними ресурсами, землевпорядний профіль, вищі навчальні заклади.

Постановка проблеми. Негативні тенденції в організації використання земель підприємствами та громадянами вказують на наявність малоефективної системи управління землекористуванням. В той же час зміни в економічному житті України, пов'язані зі створенням сучасної ринкової економіки, вимагають принципово нових підходів до формування кадрового потенціалу в системі управління земельними ресурсами. Тому професійна підготовка управлінських кадрів всіх ланок вертикальної ієрархії особливо необхідна нині для України, оскільки лише завдяки їм можна забезпечити умову раціонального використання і охорони земель, втілити в життя ідеологію земельної реформи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням функціонування вітчизняної вищої освіти присвячені праці таких вчених, як Т. Алексеєнко [1], Н. Мельник [2], В. Панасюк [3], Т. Яровенко [4] та ба-

гатьох інших. В їхніх працях розкриваються питання функціонування системи навчальних закладів, вивчаються місткість національного ринку освітніх послуг.

В системі управління земельними ресурсами питанням кадрового забезпечення присвячено праці таких вчених як Д. Бабміндра, С. Войтенко, Д. Добряк, О. Дорош, О. Канаш, А. Мартин, Л. Новаковський, А. Третяк і ін. В їхніх працях розроблено рекомендації щодо вдосконалення напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у сфері землекористування [5, с. 71], обґрунтовані показники, які дозволяють здійснювати оцінку ефективності управлінських дій в цій сфері [6, с. 140], визначено заходи щодо успішної підготовки кадрів для державних земельних органів [7, с. 153], досліджуються проблеми розробки навчальних програм із землеустрою та кадастру [8, с. 98].

Разом з тим сучасна методологічна база не в повній мірі розкриває питання кадрового забезпечення в системі управління земельними ресурсами. Але враховуючи глибокі відмінності регіонів України між собою, підготовка фахівців землепорядного виробництва повинна носити регіональний характер. Власне, авторські бачення у цьому контексті і представляють актуальність публікації.

Формулювання цілей статті. Виходячи з вищевикладеного метою статті є вивчення питання кадрового забезпечення системи управління земельними ресурсами та розробка заходів щодо формування кадрового потенціалу для землепорядного виробництва.

Методологічну основу проведеного дослідження склали теоретичні положення економічної науки, наукові праці вітчизняних вчених, присвячені проблемам підготовки кадрів системи управління земельними ресурсами.

Виклад основного матеріалу. Взагалі, успіх земельних перетворень значною мірою визначається рівнем кадрового забезпечення. Тому професійна підготовка управлінських кадрів всіх ланок вертикальної ієрархії особливо необхідна нині для України, оскільки лише завдяки їм можна забезпечити умову раціонального використання і охорони земель, втілити в життя ідеологію земельної політики.

Аналізуючи умови підготовки тих професійних навичок, які вимагають від землепорядника реалії сьогодення, вважаємо за необхідне висвітлити їх проблемні сторони. Так, в Україні підготовка фахівців для землепорядного виробництва переважно здійснюється на базі провідних землепорядних факультетів Львівського та Харківського національних аграрних університетів, Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, Національного університету водного господарства та природокористування, Національного університету біоресурсів та природокористування. Водночас, зазначені навчальні заклади мають різні навчальні програми, з

врахуванням суб'єктивного розуміння компетентностей фахівця за спеціальністю «Геодезія та землеустрій» галузі знань «Архітектура та будівництво».

Так, значну частину освітньо-професійної програми відведено на вивчення циклу геодезичних дисциплін, в той час як на навчання спеціальних землепорядних, земельно-кадастрових та економічних дисциплін залишається недостатньо часу. Зазначене призводить до звуження можливостей якісної підготовки землепорядників, здатних працювати в умовах ринкової економіки.

Тому вважаємо, що нині необхідною є розробка єдиних освітньо-професійних програм підготовки землепорядних кадрів у навчальних закладах України. Причому, доцільно поєднати навчальні плани технічних та аграрних вузів таким чином, щоб у технічних вузах велася поглиблена підготовка спеціалістів з геодезії, картографії та галузевих кадастрів, а в аграрних – із землепорядкування і земельного кадастру [9, с. 36].

Справедливо відзначає Сохнич А.Я. [10], що під час підготовки фахівців потрібно особливу увагу приділити циклу дисциплін, що дає змогу випускникам працювати на сучасному рівні з використанням найефективніших методів та новітніх програмних продуктів, з урахуванням змін у земельному законодавстві.

Незаперечним є факт відкриття спеціальності «Управління земельними ресурсами», що забезпечить глибокий рівень знань не тільки управлінських функцій, але й методів управління земельними ресурсами.

За словами Ступеня М.Г. [8] значну частину освітніх програм відведено на вивчення геодезичних дисциплін, а на вивчення спеціальних землепорядних, земельно-кадастрових та економіко-планувальних дисциплін залишається мало часу. Зазначений факт не дає можливості вести підготовку кваліфікованих фахівців для державних органів із земельних ресурсів та організацій землепорядного профілю.

Формування інноваційної теорії та практики управління землекористуванням, системи якісних управлінських кадрів, здатних приймати адекватні рішення щодо забезпечення умови раціонального землекористування, потребує нових наукових пошуків свого вирішення.

У процесі навчання необхідно зосередити увагу на вивченні таких дисциплін як бізнес-планування, основи ринкової еко-

номіки, основи підприємництва, правове регулювання земельних відносин, земельний менеджмент та маркетинг, економічний аналіз, ринок землі та земельний консалтинг і ін. В межах дослідження нами проаналізовано аспекти, що повинні бути опановані спеціалістами у галузі управління земельних ресурсів під час вивчення зазначених дисциплін (табл.1).

Таблиця 1

Вміння, які повинні бути враховані при формуванні кадрового потенціалу в системі управління земельними ресурсами

Навчальна дисципліна	Набуті вміння
1	2
Основи ринкової економіки	- обґрунтування структури управління виробничими відносинами; - розмежування повноважень між органами законодавчої, виконавчої та судової гілок влади на загальнодержавному рівні в галузі земельних відносин; - координація роботи міністерств та відомств в напрямку усунення міжвідомчих неузгодженостей з питань управління земельними ресурсами; - визначення та врахування в діяльності специфіки управління землями державної та комунальної власності; - втілення в життя ідеології земельної політики
Бізнес-планування	- опанування механізмів фінансування операцій із землею; - моделювання системи управління земельними ресурсами; - розробка проектів землевпорядкування території; - планово-картографічне забезпечення системи управління земельними ресурсами; - встановлення меж земельних ділянок на забудованих територіях; - застосування системи автоматизованого проектування.
Основи підприємництва	- опанування механізмів оподаткування земельно-ринкових трансакцій; - впровадження нових інформаційно-інтелектуальних технологій в систему управління земельними ресурсами; - здійснення орендних операцій із землею.
Земельний менеджмент та маркетинг	- забезпечення життєздатності підприємства в умовах конкуренції; - розробка та реалізація Програм розвитку земельних відносин на регіональному рівні; - сегментація земельних відносин
Економічний аналіз	- здійснення аналізу використання земельно-ресурсного потенціалу; - застосування прийомів елімінування для виключення впливу факторів на результативну ознаку і обґрунтування на цій основі змістовних пропозицій; - моделювання процесів оптимізації раціонального використання землі; - розробка концептуальних засад ресурсозберігаючого землекористування.
Ринок землі	- управління процесом набуття і реалізації права на землю; - обґрунтування та розробка заходів з інвестиційно-інноваційної активності в землекористуванні; - здійснення операцій з економічного регулювання обігу землі; - здійснення операцій із земельними ділянками
Правове регулювання земельних відносин	- наукове обґрунтування теорії та методології земельного права; - розробка принципів, норм та інститутів земельного права; - розробка правових механізмів управління земельними ресурсами; - знання та конституційне обґрунтування прав і обов'язків власників землі та землекористувачів; - обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення існуючої нормативно-правової бази регулювання земельних відносин

1	2
Земельний консалтинг	- вироблення науково обгрунтованої стратегії розвитку земельних відносин на тривалу перспективу; - створення оптимальних організаційних структур системи управління земельними ресурсами; - здійснення авторського нагляду за виконанням проектів землевпорядкування території

Враховання набутих вмінь забезпечить формування якісно нового кадрового потенціалу регіональних управлінь та відділів Держгеокадастру України, що дозволить інтегруватися у нову систему економічних відносин суспільства.

За словами Третяка А.М. [9, с. 132-133] підготовку кадрів в системі управління земельними ресурсами слід розуміти як здобутки освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня (бакалавр, магістр) за напрямками «Архітектура та будівництво», «Управління та адміністрування», «Природничі науки» та спеціальностями, пов'язаними з професійною управлінською, екологічною, економічною, науковою та іншою діяльністю у складі центральних і місцевих органів виконавчої влади.

З метою забезпечення якісного добору працівників, що мають професійні навички, які ґрунтуються на сучасних знаннях в галузі землеустрою і аналітичних здібностях, необхідним є формування кадрового резерву.

Важливим аспектом підготовки висококваліфікованих фахівців є організація курсів підвищення кваліфікації у галузі земельних відносин, що дозволяє реалізувати концепцію безперервної освіти, яка поширена в західних країнах: справжній фахівець навчається все своє життя, щоб постійно відповідати вимогам, які з часом змінюються.

Крім того, не викликає сумніву й те, що підготовку конкурентоздатних фахівців в галузі земельних відносин повинен здійснювати професійно грамотний персонал. Причому, при вирішенні кадрового питання професорсько-викладацького складу враховується наявність наукових ступенів та вчених звань. Вищими навчальними закладами, що готують фахівців землевпорядного виробництва, особлива увага має звертатися на формуван-

ня контингенту викладачів, які працюватимуть на постійній основі.

Заслуговує на увагу думка З. Шевченко, яка стверджує, що «викладацька фаховість повинна визначатися не вузькою профільованістю дисциплін, як це може бути в інших галузях, а широкопрофільністю» [11, с. 46]. Цілком очевидним є те, що викладач із дисциплін земельного кадастру, правового регулювання земельних відносин не може не знати геодезії та ґрунтознавства, оскільки, щоб узаконити господарські операції із землею, необхідно мати уявлення про структуру ґрунту, його властивості і ін.

За підрахунками фахівців, на сьогодні в Україні працює близько 30% викладачів, які обізнані в землевпорядкуванні минулих років, а у проблемах сучасного землевпорядкування не дуже орієнтуються. До того ж майже 60% викладачів не працювали на виробництві [12, с. 18].

На наш погляд, фахівець землевпорядного виробництва має бути здатним здійснювати юридичні операції із землею, володіти знаннями із геодезії, має вміти визначити економічну чи екологічну ефективність використання земельної ділянки. Важливе значення надається вмінню викладача працювати з програмно-прикладними комплексами, застосовувати сучасні ГІС-технології в процесі викладання дисциплін. Відтак і студент, закінчивши навчання, повинен вміти проявляти знання з використання спеціалізованого програмного забезпечення у повсякденній виробничій діяльності. Закінчивши вищий навчальний заклад, студенти повинні отримати знання з формування кадастрових баз даних, як організувати процес взаємодії даних, забезпечити захист інформації тощо.

Крім того, викладання теоретичних питань краще доручати професійним викладачам навчального закладу, а проведення прак-

тичних занять - провідним спеціалістам у галузі земельних відносин та науково-дослідних установ.

До того ж навчальні плани повинні коригуватися відповідно до тенденцій розвитку земельних відносин. До них мають бути внесені нормативні й вибіркові дисципліни за вибором навчального закладу та студентів.

Як свідчить аналіз навчальних планів підготовки бакалаврів, у вищих навчальних закладах на вивчення геодезичних дисциплін згідно із Стандартами вищої освіти відводиться близько 28% від загального обсягу академічних годин. В той же час для вивчення спеціальних дисциплін з управління земельними ресурсами, земельного кадастру, землевпорядного проектування та інших можна використати лише до 24% від загальної кількості годин [13].

У навчальних програмах підготовки фахівців для землевпорядного виробництва мають бути дисципліни економічного профілю. При вкладанні економічних дисциплін потрібно дати студентам чітке уявлення про сучасні методи оцінки землі, виховувати в них сучасних ринковий підхід до вирішення питань, пов'язаних із веденням земельного кадастру, реєстрацією землі, управлінням земельними ресурсами і ін.

Крім того, вагоме значення для успішного проведення навчального процесу має навчальна практика, що покликана сформуванню професійну орієнтацію, дозволяє набутти практичні навички, ознайомитися з такими елементами програмного матеріалу, які не можуть бути успішно засвоєні в умовах аудиторних занять та за допомогою підручників і навчальних посібників [14]. Не менш важливе значення у навчанні має практична підготовка спеціалістів. Навички практичної діяльності студенти мають набувати безпосередньо під час проходження виробничих практик у районних або міських територіальних управліннях Держгеокадастру. Практика вимагає від майбутніх фахівців-землевпорядників поглиблених знань щодо розробки схем та проектів із використання та охорони земель із врахуванням особливостей реалій сьогодення. Не менш вагому базу

знань необхідно застосувати під час упорядкування земель населених пунктів та здійснення кадастрового землеустрою.

Враховуючи інтеграційний вектор системи вищої освіти України в систему світової освіти, необхідною є підготовка не лише бакалаврів, а й магістрів землевпорядного виробництва. Крім того, кваліфікаційні вимоги до випускників мають відповідати нормам чинного законодавства, конституційним заходам ефективного використання та охорони земельних ресурсів, запровадженню і функціонуванню ринку земельних ділянок і ін. При цьому основними напрямками у підготовці магістрів мають бути наукова діяльність та наукове прогнозування раціонального використання земельних ресурсів. Причому, особливостями сучасного етапу розвитку наукової діяльності повинно стати:

- посилення уваги до фундаментальних і наукових досліджень з проблем землеустрою, оцінки земель та земельного кадастру;

- поглиблення прикладних досліджень на основі сучасних технічних засобів, застосуванні нових інформаційних технологій та геоінформаційних систем;

- обґрунтування та вирішення проблем державного управління земельними ресурсами.

З урахуванням соціально-економічної ситуації, яка склалась в країні, і досі мають місце випадки, коли деякі сільські ради не завжди укомплектовані землевпорядниками, іноді останні працюють за скороченим режимом роботи через відсутність належного фінансування.

За таких обставин на базі районних відділів Держгеокадастру доцільно створювати мобільні групи кваліфікованих землевпорядників, які б за погодженням та завчасно спланованим графіком виїжджали у села для практичного здійснення землевпорядних та земельно-кадастрових робіт. Практика свідчить, що досвідчений землевпорядник за таких умов може обслуговувати 2-3 сільські ради без зниження оперативності вирішення питань у сфері земельних відносин [14, с. 17], що дозволить підвищити оперативне управління земельними ресурсами цих рад.

Іноді відсутні факти такої мобільності, оскільки сучасний стан кадрового забезпечення та відсутність фахівців земельного профілю стримує темпи здійснення земельно-ринкових трансакцій, провокує скарги і нарікання юридичних і фізичних осіб.

Тому з метою вдосконалення роботи із громадянами в територіальні органи Держгеокадастру необхідно:

- своєчасно приділяти увагу розгляду звернень, якості підготовлених відповідей, їх змістовності. Під час підготовки відповідей на звернення громадян, необхідно посилалися на норми чинного законодавства України;

- налагодити конструктивну та ефективну співпрацю з керівництвом відповідних райдержадміністрацій, районних та міських рад, їх виконавчих комітетів;

- активізувати роз'яснювальну роботу з питань регулювання земельних відносин в електронних та друкованих засобах масової інформації, приділяючи особливу увагу питанням, які є найбільш поширеними у зверненні громадян (порядок вирішення спірних питань щодо меж суміжного землекористування, укладання та розірвання договорів оренди земельних ділянок, порядок відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам тощо).

Для забезпечення успішного формування кадрового потенціалу системи управління земельними ресурсами необхідно:

- посилити професійну підготовку спеціалістів-землепорядників відповідно до стратегії економічної та земельної реформ, потреб державних органів земельних ресурсів та органів місцевого самоврядування;

- на регіональному рівні запровадити і дотримуватись обов'язкової щорічної атестації працівників на предмет знань земельного законодавства України з урахуванням специфіки повноважень відповідного структурного підрозділу з метою підвищення компетентності спеціалістів земельного виробництва.

Запропоновані заходи сприятимуть удосконаленню кадрового забезпечення державних місцевих органів земельних ресурсів,

створять умови для підвищення ефективності державного управління в сфері землекористування.

Отже, сьогодні для України необхідна професійна підготовка управлінських кадрів, особливо вищої ланки, оскільки лише завдяки ним можна створити умови раціонального використання і охорони земель, втілити в життя ідеологію земельної політики країни. Крім того, критерієм ефективності органів Держгеокадастру має бути наукова складова.

Слід зазначити, що в науковій літературі окреслені принципи фаховості працівників земельного служби [11, с. 47].

Так, принцип державності наголошує на тому, що кожен працівник повинен дбати про державні інтереси. Принцип законності ґрунтується на тому, що всі землепорядні та земельні роботи мають опиратися на законодавчу базу. Принцип сучасності наголошує на тому, що усі знання щодо використання земельних ресурсів є обов'язковою умовою кожного землепорядного проекту. Принцип об'єктивності передбачає вміння змістовно, виважено, ґрунтовно розв'язувати поставлені задачі. Принцип науковості базується на тому, що всі землепорядні роботи повинні відповідати вимогам виробництва (хоча, на нашу думку, сутність цього принципу має базуватися на тому, що земле оціночні та ін. роботи мають виконуватися висококласними та висококваліфікованими спеціалістами). Принцип економічності передбачає те, що проектні та земельно-кадастрові роботи повинні бути економічно вигідними та мають бути спрямовані на раціональне та ефективне використання земельних ресурсів. Принцип авторитетності передбачає вільне володіння державною мовою. Наведені принципи окреслені Врахування зазначених принципів буде доречним в системі управління земельними ресурсами.

Для невідкладного забезпечення успішного функціонування системи управління земельними ресурсами, підготовки та підвищення кваліфікації якісно нового покоління землепорядників, здатних дати оцінку проблемної ситуації в землекористуванні, визначити екологічні, організаційно-

економічні, соціальні та правові аспекти використання землі, основними заходами щодо формування кадрового потенціалу територіальних органів управління земельними ресурсами мають бути:

– узгодження з Міністерством освіти і науки України, галузевими міністерствами переліку вищих навчальних закладів, що можуть готувати кадри земельпорядних спеціальностей;

– розробка єдиних освітньо-професійних та навчальних програм підготовки земельпорядних кадрів;

– з урахуванням включення землі в ринковий обіг відкриття спеціальності «Управління земельними ресурсами»;

– посилене вивчення економічних дисциплін, що дасть змогу обирати економічно найдоцільніший спосіб управління земельними ділянками;

– формування служб земельного консалтингу, що дозволить кваліфіковано на ринкових засадах здійснювати освоєння проєктів землеустрою території;

– забезпечення навчального процесу високопрофесійними викладацькими кадрами з урахуванням досягнень земельпорядної науки і практики, участі викладачів у випуску навчально-методичних матеріалів, залучення до проведення практичних занять працівників управлінь Держгеокадастру, виконання курсових та дипломних проєктів на об'єктах, що відповідають сучасним формам землеволодіння і землекористування.

Запропоновані заходи утворюватимуть високоефективне управління земельними ресурсами країни, забезпечать розв'язання стратегічних проблем та поточних завдань щодо підготовки фахівців земельпорядного виробництва.

Висновки. З урахуванням вищевикладеного можна зробити висновок, що нині існуюча система підготовки кадрів для потреб системи управління земельними ресурсами не в повній мірі відповідає вимогам ринкової економіки.

Дослідження питань розвитку земельпорядної освіти в системі управління земельними ресурсами свідчить, що розвиток кад-

рового забезпечення земельпорядної служби повинен відбуватися відповідно до стратегії економічної реформи, потреб державних органів земельних ресурсів країни. При цьому для підвищення рівня підготовки фахівців із земельпорядкування наук мають бути створені належні умови для активізації належного навчального процесу.

Для забезпечення успішного формування кадрового потенціалу системи управління земельними ресурсами необхідно:

- посилити професійну підготовку спеціалістів-земельпорядників відповідно до стратегії економічної та земельної реформ, потреб державних органів земельних ресурсів та органів місцевого самоврядування;

- на регіональному рівні запровадити і дотримуватись обов'язкової щорічної атестації працівників на предмет знань земельного законодавства України з урахуванням специфіки повноважень відповідного структурного підрозділу з метою підвищення компетентності спеціалістів земельпорядного виробництва.

Запропоновані заходи сприятимуть удосконаленню кадрового забезпечення державних місцевих органів земельних ресурсів, створять умови для підвищення ефективності державного управління в сфері землекористування.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на вивчення ролі земельного менеджменту в системі управління земельними ресурсами.

Список використаних джерел:

1. Біла книга національної освіти України / [Алексєєнко Т.Ф. та ін.; за заг. ред. В.Г. Кременя]; Нац. акад. пед. наук України. – К.: Інформаційні системи, 2010. – 340 с.

2. Мельник Н. Впроваджуємо моніторинг освіти / Н. Мельник // Відкритий урок. – 2006. – № 17-18. – С. 86-89.

3. Панасюк В. Оцінка й оцінна діяльність в освіті та освітніх системах / В. Панасюк // Підручник для директора. – 2008. – № 9. – С. 2-4.

4. Яковенко Т.С. Стан та розвиток сфери освіти в Україні / Т.С. Яковенко // Сталий

розвиток економіки. Міжнародний науково-виробничий журнал. – № 3. – 2016. – С. 25-29.

5. Канаш О.П. Щодо питання про підготовку фахівців у галузі охорони земель / О.П. Канаш, А.Г. Мартин // Землеустрій і кадастр. – 2009. – № 2. – С. 69-72.

6. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами: [навч. посібник] / А.М. Третяк, О.С. Дорош. – Київ: ТОВ «Август Рейд», 2008. – 462 с. – (Державний комітет України із земельних ресурсів).

7. Управління землекористуванням: [підручник] / В.В. Горлачук, О.М. Гаркуша, В.Г. В'юн та ін. – За ред. В.В. Горлачука. – Миколаїв: Вид-во «Гліон», 2006. – 376 с.

8. Ступень М.Г. Підготовка фахівців за спеціальністю «Землепорядкування та кадастр» / М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, Р.Б. Таратула // Наука і методика. Збірник науково-методичних праць. – 2009. – № 18. – С. 96-101.

9. Третяк А.М. Стан та проблеми підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів у сфері землеустрою / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Пендзей Л.П. // Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. – 2016. – № 1-2. – С. 128-135.

10. Підготовка фахівців землепорядного виробництва // Вдосконалення управління персоналом в період економічних трансформацій : монографія / за ред. д. е. н. А. Я. Сохничка. – Львів : Ліга-Прес, 2010. – С. 147 – 174.

11. Шевченко З. Фаховість працівників землепорядної служби – основа забезпечення і дотримання ресурсозберігаючих технологій / З. Шевченко // Землепорядний вісник. – № 5. – 2007. – с. 47.

12. Богіра М. Проблеми у землекористуванні, зумовлені проведенням земельної реформи в Україні, та шляхи їх подолання / М. Богіра, М. Ступень // Землепорядний вісник. – 2012. – № 3. – с. 16-18.

13. Лазовий О.Т. Про підготовку бакалаврів із землеустрою і кадастру [Електронний ресурс] / О.Т. Лазовий, В.В. Тишковець // Режим

base.dnsgb.com.ua/files/journal/Agrarnyj-visnyk

14. Ніколайчук К. Концептуальні підходи та шляхи вдосконалення навчального процесу в системі підготовки фахівців із землепорядкування [Електронний ресурс] / К. Ніколайчук // Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

15. Гнаткович Д.І. Концептуальні засади підготовки землепорядників у новому столітті / Д.І. Гнаткович, О.Я. Панчук // Землепорядний вісник. – 2001. – № 2. – С. 35-38.

16. Козьмук П.Ф. Питання кадрового забезпечення здійснення земельної реформи / П.Ф. Козьмук // Землепорядкування. – 2001. – № 2. – С. 16-19.

REFERENCES:

1. Kremin, V.G. and Alekseenko T.F. (2010), *Bila kniga nacionalnoy osvity Ukrainy* [White-book of national community of Ukraine]; Nac. akad. ped. nauk Ukrainy. – K.: Informaciyni systemy – 340 s. [in Ukrainian].

2. Melnik, N. (2006), *Vprovadjuemo monitoring osvity* [Inculcate monitoring of education]. *Vidkryty urok*. – Open lesson. – № 17-18. – s. 86-89.

3. Panasuk, V. (2008), *Ocinka y ocinochna dialnist v osviti ta osvitnih systemah* [An estimation and evaluation activity are in education and educational systems]. *Pidruchnik dlya directora - A textbook is for a director*, 9, 2-4. [in Ukrainian].

4. Yakovenko, T.S. (2016), *Stan ta rozvitok sfery osvity v Ukraini* [The state and development of sphere of education are in Ukraine] *Staly rozvitok ekonomicy Miznarodny naukovy-virobnichy zurnal. - Steady development of economy. International scientific and production magazine*, 3, 25-29. [in Ukrainian].

5. Kanash, O.P. and Martin, A.G. (2009), *Shchodo pitannya pro pidgotovku fahivciv u galuzi ohorony zemel* [In relation to a question about preparation of specialists in industry of guard of land] *Zemleustry i kadastr. - Organization of the use of land and cadastre*, 2, 69-72. [in Ukrainian].

6. Tretyak, A.M. and Dorosh, O.S. (2008), *Upravlinnya zemelnymy resursamy: [navc. posibnik] [Management the landed resources. Trainaid]* Kyiv: TOV «Avgust Treyd», 462 s. [in Ukrainian].
7. Gorlachuk, V.V., Garkusha, O.V. and Vyn V.G. (2006), *Upravlinnya zemlekoristuvanniam [Management land-tenure]*. Mykolayv: Vid-vo «Ilion», 376 s. [in Ukrainian].
8. Stupen, M.G., Gulko, R.Yos. and Taratula, R.B. (2009), *Pidgotovka fahivciv za specialnistu «Zemlevporydkuvannya ta kadastr» [Preparation of specialists after speciality of «Organization of the use of land and cadastre»]. Nauka I metodika. Zbirnik naukovometodichnyh prac. - Science and methodology. Collection of scientifically-methodical labours, 18, 96-101. [in Ukrainian].*
9. Tretyak, A.M., Tretyak, V.M. and Pendzey, L.P. (2016) *Stan ta problem pidgotovki, pidvicennya kvalifikacii I perezpidgotovky kadriv u sfery zemleustrou [The state and problems of preparation, in-plant training and retraining of shots are in the field of organization of the use of land]. Zemleustry, kadastr I monitoring zemel. – Organization of the use of land, cadaster and monitoring of earth, 1-2, 128-135 [in Ukrainian].*
10. Sohnych, A.Ya. (2010), *Pidgotovka fahivciv zemlevporyadnogo virobnyctva [Preparation of specialists of land production]: monografia. – Lviv: Liga-Pres, s. 147-174. [in Ukrainian].*
11. Shevchenko, Z. (2007), *Fahovist pracivnikiv zemlevporyadnoy slugbi – osnova zabazpechennya I dotrimannya resursozberigachih tehnologiy [The professionalism of workers of land service is basis of providing and observance of recourse s technologies]. Zemlevporyadny visnyk. – The land announcer, 5, 47. [in Ukrainian].*
12. Bogira, M. And Stupen, M. (2012), *Problemy u zemlekoristuvanny, zumovleny provedennyam zemelnoy reform v Ukraini, ta shlyahi ih podolannya [Problems in land tenure, predefined by realization of the landed reform in Ukraine, and ways of their overcoming] Zemlevporyadny visnyk. – The land announcer, 3, 16-18. [in Ukrainian].*
13. Lazovy, O.T. and Tishkovec, O.M. *Pro pidgotovku bakalavriv iz zemleustrou i kadastru [About preparation of bachelors from organization of the use of land and cadastre]. Retrieved from: base.dnsgb.com.ua/files/journal/Agrarnyj-visnyk...*
14. Nikolaychuk, K. *Konceptualny pidhody ta slyahi vdoskonalennya navchalnogo procesu v sisteme pidgotovki fahivciv is zemevporyadkuvannya [Conceptual approaches and ways of perfection of educational process are in the system of preparation of specialists on organization of the use of land]. Retrieved from: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe*
15. Gnatkovich, D.I. and Panchuk, O.Ya. (2001), *Konceptualny zasady pidgotovky zemlevporyadnykiv u novomu stolitty [Conceptual principles of preparation of land surveyors are in a new century]. Zemlevporyadny visnyk. – The land announcer, 2, 35-38. [in Ukrainian].*
16. Kozmuk, P.F. (2001), *Pitannya kadrovogo zabezpechennya zdysnennya zemelnoy reform [Question of the skilled providing of realization of the landed reform]. Zemlevporydkuvannya. – Organization of the use of land, 2, 16-19. [in Ukrainian].*

Е.В. Лазарева, доктор экономических наук, доцент, доцент кафедры управления земельными ресурсами, Черноморский национальный университет имени Петра Могилы, г. Николаев

ВОПРОСЫ КАДРОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ

Актуальность исследуемой темы обусловлена необходимостью повышения уровня кадрового обеспечения в системе управления земельными ресурсами, изучением их профессиональной компетентности, профессионализма и эффективной работы. Предметом исследования являются теоретико-методологические и прикладные аспекты кадрового обеспечения в системе управления земельными ресурсами. Целью исследования

является развитие теоретико-методологических основ кадрового обеспечения в системе управления земельными ресурсами и разработка подходов к формированию кадрового потенциала для землеустроительного производства. Базовыми принципами исследования выступают абстрактно-логический, анализа и синтеза, методы аналогии и обобщения. Научная значимость работы состоит в том, что необходимость учета приобретенных умений и навыков при формировании кадрового потенциала в системе управления земельными ресурсами позволит уверенно интегрироваться в новую систему экономических отношений общества. Как вывод, отмечается, что для повышения уровня подготовки специалистов из землеустроительных наук должны быть созданы соответствующие условия для активизации должного учебного процесса, что будет способствовать усовершенствованию кадрового обеспечения государственных местных органов земельных ресурсов, создаст условия для повышения эффективности государственного управления в системе землепользования.

Ключевые слова: кадрового обеспечение, управление земельными ресурсами, землеустроительный профиль, высшие учебные заведения.

OLENA LAZARIEVA, doctor of economic science, associate professor, Assistant Professor of the Department of Management the Land Recourses, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv

QUESTIONS OF SKILL PROVIDING IN MANAGEMENT SYSTEM OF LAND REOURCES

Purpose

The paper purpose is to study the question of the skilled providing of control system by the land resources and development of measures in relation to forming of skilled potential for a land production.

Design/methodology/approach

The basic principles of the research are abstractly logical, method of analogy and synthesis, methods of analogy and generalization.

Findings

The subject of the study is the theoretical, methodological aspects and practical applications of the skilled providing are in control system by land resources. In the article the new approaches is offered near the study of specialists «Geodesy and organization» of the use of land of area of knowledge «Architecture and building». It is marked that in the process of studies it is necessary to give mind on the study of such disciplines as business-planning, bases of market economy, basis of enterprise, legal adjusting of the land relations, land management and marketing, economic analysis, market of the land and land consulting. An idea is reflected, that with the aim of providing of quality selection of workers that have professional skills, a necessity is forming of skilled reserve. It is said, that preparation of competitive specialists in industry of the land relations a literate personnel must carry out professionally and the presence of scientific degrees and scientist of ranks must be taken into account there. Principles of professional preparations of land manager were exposed. Offered by measure in relations to forming of skilled potential of territorial organ of management the land resources.

Research limitations/implications

Scientific meaningfulness of work consists in that the necessity of taking into account of the acquired abilities ability and skills at forming skilled potential in the system of management the land resources will allow to be confidently integrated in the new system of economic relations of society.

Originality/value

Practical value of this research is that gained results and recommendations can be used by land arrangement and land evaluation organizations, agencies of executive power and institutions of local governing and other physical and legal entities.

Keywords: skilled providing, management the land resources, land profile, higher educational establishments.